

Bava Metzia (27a)

תנו רבנן — **Our Rabbis taught:** The Torah states: „אֲשֶׁר-תִּאבֹד” — *And so shall you do with any lost article... which is lost.* — פֶּרֶט לְאֲבִידָה שְׁאֵין בָּהּ שְׁוֵה פְרוּטָה — The pasuk comes **to exclude a lost object that is not worth a perutah.** רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר — **R' Yehudah says,** however, that it is the passage „וּמְצָאתָה” — **and you have found it,** which is also written in that pasuk, פֶּרֶט לְאֲבִידָה שְׁאֵין בָּהּ שְׁוֵה פְרוּטָה — that comes **to exclude a lost object that is not worth a perutah.**

The Gemara offers an explanation of the difference between the two views:
 אֵלֶּא פְרוּטָה שֶׁהוֹקֶרֶה וְהוֹזְלָה וְחֻזְרָה וְהוֹקֶרֶה אֵיכָּא בִּינְיָהוּ — The difference **between them** is the case of an object worth a **perutah that depreciated and then appreciated once again.** מֵאֵן — According to **the one who said** (Tanna Kamma) that the exclusion is derived from **which is lost,** אֵיכָּא — **there is** an obligation to return the object, since the requirements of *which is lost* (that the object be worth a *perutah* when it is lost) and *and you have found it* (that the object be worth a *perutah* when it is found) are met.
 וּמֵאֵן דְּאָמַר „וּמְצָאתָה” — **And according to the one who said** (R' Yehudah) that the exclusion is derived from **and you have found it,** בְּעֵינֵן דְּאִית בָּהּ שְׁעוּר מְצִיָּאָה — **we require that [the object] have the value of a found object (a perutah) from the time of the loss until the time of the finding.**

Bava Metzia (26a-26b)

אָמַר רַב נַחְמָן — **R' Nachman said:** רָאָה סֵלַע — **If one saw a sela coin [26b]** שָׁנַפֵּל — **that fell from one of two people,** חַיִּיב לְהַחְזִיר — **he is obligated to return it.** מֵאֵי טַעְמָא — **What is the reason?** הָהוּא דְנִפְל מִיָּנְיָה לֹא מִיָּאֵשׁ — **For the one from whom it fell does not despair of it,** מִימַר אָמַר — **because he surely says** to himself: לֹא הָוָה בְּהַדָּאי אֶלָּא הָאִי אֲנִי — **Let us see, no other person besides this** companion of mine was with me. — **I will therefore confront him and say to him,** אֵינוּ — **In a case of three people,** דְּשִׁקְלִתִּיהּ — **"You are [the one] who took it!"** — **[the finder] is not obligated to return it.** מֵאֵי טַעְמָא — **What is the reason?** מִימַר — **For the one from whom it fell certainly despairs of it,** אָמַר — **because he surely says** to himself: מִכְּדִי תְרִי הוּוּ בְהַדָּאי — **Let us see, two other people were with me** when I lost the coin. — **Now, if I confront this one,** אָמַר לֹא — **And if I confront this other one,** אָמַר לֹא שִׁקְלִתִּיהּ — **he will say, "I did not take it."** — **he too will say, "I did not take it."**
 אָמַר רַבָּא — **Rava said:** הָאִי דְאָמַרְתָּ — **That which you said,** בְּשִׁלְשָׁה אֵינוּ חַיִּיב לְהַחְזִיר — **"In a case where a coin fell from one of three people, [the finder] is not obligated to return it,"** is not always true. — **It can be said only when [the coin] does not contain a perutah's worth for each and every one of the three [i.e. it is worth less than three perutos].** — **But if [the coin] does contain a perutah's worth for each and every one,** חַיִּיב לְהַחְזִיר — **[the finder] is indeed obligated to return it.** מֵאֵי טַעְמָא — **What is the reason?** — **For it is possible to say that [the three people] are partners in the coin,** אֵימור שׁוֹתְפֵי נִיְהוּ — **and, hence, they do not despair of it.**

אם מותר לקחתו

מחנה אפרים (הלכות גזילה סימן א) - כל פחות משה פרוטה כי לא מחלי בעלים לא קנאו גזלן וברשותיה דבעלים קיימא, וההיא דפרק אלו מציאות דקאמר משלשה אינו חייב להחזיר כיון דליכא שוה פרוטה לכל חד וחד ואף על פי שעדיין לא נתייאשו הבעלים בשעה שמצאה היינו טעמא משום דכל פחות משה פרוטה לא חייבו הכתוב להשיבה... כיון דלא נתחייב בהשבה חשבינן לה כאלו עדיין מונחת בקרקע ויאוש דבתר הכי מהני לזכותה לזה שמצאה. [ועי' משפט האבידה (עמ' עד)].

אבן האזל (הל' גזילה ואבידה יא, יא) - באבדה שאינה שוה פרוטה לא כתב [הרמב"ם] אלא דאינו חייב להחזירה אבל לא כתב שהיא מותרת למוצאה.

כתבי מרן הגרש"ז אויערבך (סימן כג) - כן מסתבר [כדברי המחנה אפרים] משום דמהיכי תיתי יזכה בממונו של חברו שלא מדעתו, ואף שמבואר בכל מקום דהרי זה שלו ממש היינו מפני שהבעלים מתיאשים כיון שהמוצא אינו חייב לטפל.

שלחן ערוך הרב (ד, לו) - אבד אבדה שאינה שוה פרוטה אינו חייב להחזיר ורשאי ליטלה לעצמו אפילו יודע של מי הוא שלא אסרה תורה אלא גזל פחות משה פרוטה שהוא עושה איסור בלקיחתו ממנו. (אבל זה שרשאי להגביה האבידה מעל גבי קרקע הואיל והיא אבודה מבעליה שוב אינו צריך להחזירה לו שפחות משה פרוטה אינו נקרא ממון כלל לא לענין מצות השבת אבידה ולא לענין מצות השבת גזלה.)

תורת האבידה (א, סק"ב) - כיון שאבידה שאינה שוה פרוטה לא חשובה היא חידשה התורה בזה דדי בעצם אבדותה מבעליה לנתק אותה מבעליה, וכעין מה שחידשה התורה גבי אבידה שנתייאשו בעליה ממנה אפילו כשהיא שוה פרוטה.

אם שוה לבעליו

שער אשר (רסב, ג-ד) - אם מצא דבר דשוה פרוטה לגבי הנאבד ולגבי המוצא אינו שוה פרוטה חייב להחזיר דבתר הנאבד אזלינן וכההיא דפסק הרדב"ז בזה אינו נהנה וזה חסר דחייב. אבל אם אינו שוה פרוטה לגבי הנאבד אף דשוה פרוטה לגבי המוצא אינו חייב להחזיר. משה ידבר.

השבת אבידה כהלכה (א, ז) - ערך שוה פרוטה משערים לפי הבעלים ולא לפי המוצא. כגון המוצא נעל בודדת, עדשה של משקפיים, או תמונת משפחתית, שלמוצא אינה שוה פרוטה ולמאבד ערכה רב, חייב בהשבה. [עי' משפט האבידה עמ' ע, עד].

דבר שאינו מקפיד

שלחן ערוך (חושן משפט שנט, א) - אם הוא דבר דליכא מאן דקפיד ביה שרי כגון ליטול מהחבילה או מהגדר לחצוץ בו שיניו, ואף זה אוסר בירושלמי ממתד חסידות.

שערי ציון - בדרך כלל בזמן הזה אין דרך בני אדם להחשיב דבר שערכו רק שוה פרוטה, והרי זה כל שכן מן המבואר בחושן משפט סימן שנט דבדבר שאין מקפידין אין איסור גזילה (רק משום מדת חסידות שלא יכלה כל הגדר וזה לא שייך כאן), על כן מי שמצא כפתור פשוט או תמונה קטן וכיוצא בו אין חיוב השבה דאין דרך בני אדם להחשיבם בזמן הזה.

משפטי תורה (ח, ט) - אם רוב בני האדם כשידעו שממונם הנ"ל (ששויותו מועטת וכדומה) נמצא במקום מסויים לא יטרוהו לקחתו משם, למרות שידעו שיתכן שהוא יוכל לאבד להם, פטור גם המוצא מלטרות בהרמת האבידה ובטיפולו למרות שיש בה סימן... כגון אם מצאו כפתור, מוצץ בקבוק תינוק, חלקי צעצוע של ילדים וכדומה פטור המוצא מלהרימם כי גם אם יפרסם זאת ברוב המקרים לא יבאו לבקש זאת ממנו. [עי' משפט האבידה עמ' עב, והשבת אבידה כהלכה א, ט].